



## Jacqueline Picasso, Catherine Hutin i el Museu Picasso de Barcelona

### SUMARI

#### 1. PRESENTACIÓ

#### 2. DADES SOBRE EL DIBUIX

- Fitxa tècnica
- Descripció de l'obra i importància per a les col·leccions del Museu

#### 3. LA SÈRIE DE *LAS MENINAS*: L'ESBÓS COM A PUNT DE PARTIDA

#### 4. LLISTA DE LES DARRERES DONACIONS AL MUSEU



## Jacqueline Picasso, Catherine Hutin i el Museu Picasso de Barcelona

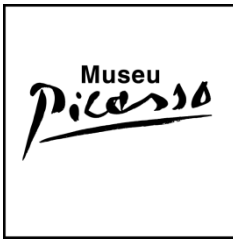
L'estreta relació entre Jacqueline i Barcelona es va iniciar molt abans de la primera visita d'aquesta, l'any 1978, al Museu Picasso. De la mà de Pablo Picasso, Jacqueline va compartir l'entusiasme per la creació del Museu, estimulada i impulsada per l'artista amb les seves donacions i a les quals ella va voler donar continuïtat amb dues donacions de gran importància: primer, l'any 1982, la col·lecció de ceràmiques del Museu – 41 peces realitzades per Picasso, entre l'any 1947 i 1965– i, més tard, l'any 1985, l'oli de l'època blava *Dona amb còfia*, del 1901.

La ciutat i el Museu, varen agrair la generositat de Jacqueline amb el lliurament l'any 1983 de la Medalla d'Or de la ciutat i amb l'organització de l'exposició *De Pablo a Jacqueline. Pintures, dibuixos, escultures i obra gràfica, 1954-1971*, una mostra en la que la seva filla ja va col·laborar de manera decisiva.

Catherine Hutin ha recollit el relleu de la seva mare demostrant en tot moment la seva gran estima pel Museu Picasso i per Barcelona. De fet, el seu suport ha estat constant i fonamental des de llavors i és present en la majoria dels projectes que el Museu duu a terme d'una manera extremadament generosa i discreta.

Aquesta generosa donació d'un dibuix d'una importància cabdal pels fons del Museu, s'afegeix a la que ja va realitzar l'any 1991 de 14 fotografies en blanc i negre realitzades per la seva mare.

Volem agrair, una vegada més, la generositat, l'entusiasme i la complicitat constant i desinteressada de Catherine Hutin amb el Museu Picasso de Barcelona



## 1. PRESENTACIÓ

Entre el 16 d'agost i el 30 de desembre de 1957, Picasso es va tancar al taller de la planta superior La Californie, el seu estudi a Canes, per treballar en la sèrie *Las Meninas*, una exhaustiva anàlisi de l'obra de Velázquez formada per 58 olis –44 interpretacions de l'obra de Velázquez, 9 *Colomins*, 3 paisatges i 2 interpretacions lliures–, en la línia de les seves reinterpretacions d'obres de grans artistes (Manet, Courbet, Poussin, Delacroix, El Greco, Cranach...).

El primer dia de treball, Picasso va realitzar, en un full d'un quadern de dibuix, **un esbós** de l'obra de Velázquez que li va servir de pauta per iniciar, l'endemà, la seva primera gran tela de conjunt. Aquest dibuix, pràcticament inèdit –només apareix publicat al catàleg de l'exposició *Oblidant Velázquez. Las Meninas*, presentada al Museu Picasso del 16 de maig al 28 de setembre de 2008–, de línies molt simples, quasi caricaturesques, és el que presentem com a darrera incorporació a les col·leccions del Museu, gràcies a la donació que la senyora **Catherine Hutin**, filla de Jacqueline Picasso, n'ha fet.

La incorporació al Museu de **l'únic estudi preparatori** d'aquesta sèrie que es coneix és important no només perquè completa la sèrie donada per Picasso al Museu, l'any 1968 –el Museu és la única col·lecció pública o privada que té una gran sèrie completa de l'artista–, sinó perquè permet establir el model de treball de l'artista davant les grans composicions, les quals han estat sempre molt meditades, amb un dibuix o una sèrie de dibuixos com a punt de partida i referent de l'obra final.





## 2. DADES SOBRE EL DIBUIX

**Artista:** Pablo Picasso  
**Títol:** Esbós per a *Las Meninas*  
**Realització:** Canes, 16 d'agost de 1957 (datat 16.8.57. a la part superior dreta)  
**Tècnica:** Llapis de color sobre paper  
**Mides:** 24 x 30,5 cm  
**Procedència:** Sra. Catherine Hutin



### Descripció i importància de l'obra per a les col·leccions del Museu

El dibuix, de línies molt simples, quasi caricaturesques, va ser realitzat amb llapis de color en un full de quadern i és l'únic estudi preparatori que es coneix de la sèrie de *Las Meninas*. Per la seva datació, a la part superior dreta, sabem que va ser realitzat per Picasso el dia abans d'iniciar la gran tela de la sèrie.

L'artista estableix, en aquest dibuix, les pautes del llarg procés que suposarà la creació de la sèrie. Se'ns mostra a Velázquez, sostenint només una paleta –al contrari que a les teles posteriors, en què apareix amb dues–, i amb unes dimensions desproporcionades, al costat del cavallet, dominant totalment la part esquerra de la composició. En el grup central format per la infanta, les *meninas* i els nans, Picasso ironitza sobre el paper de les donzelles exagerant la postura de servilisme extrem de María Agustina Sarmiento. Els dos guardadames apareixen units en un sol cos i la presència dels reis i de l'aposentador José Nieto queda tot just esbossada amb quatre ratlles. La importància de la llum que s'introdueix a la sala queda de manifest pel fet d'atorgar a les finestres un tractament semblant al d'alguns personatges.





### 3. LA SÈRIE DE *LAS MENINAS*: L'ESBÓS COM A PUNT DE PARTIDA

Entre l'agost i el desembre del 1957, Picasso va emprendre l'àrdua tasca d'analitzar exhaustivament *Las Meninas* de Velázquez i va elaborar una *suite* de 58 teles que va donar al Museu Picasso de Barcelona al 1968. El conjunt es compon de 44 interpretacions de l'obra de Velázquez, 9 descripcions del colomar instal·lat al seu taller, tres petits paisatges i dues interpretacions lliures.

L'artista ja havia portat a terme l'estudi d'obres d'altres mestres del passat, com Courbet, Cranach o Delacroix, però la seva no havia esdevingut mai tan intensiva i obsessiva. Els motius que el van induir a la realització de la sèrie van ser explicats per Picasso mateix a Jaume Sabartés<sup>1</sup> i Roland Penrose<sup>2</sup>. Atrè per la llum i la disposició dels personatges va deduir que si, per gust, els canviava de lloc, el primer moviment ocasionaria un desplaçament en les altres figures i, per consegüent, canvis de llum i d'atmosfera.

No obstant això, entre les seves confessions a Sabartés i l'inici de la sèrie van transcórrer uns quants anys, prolífics com sempre en Picasso en què en algunes de les seves obres es va anar preparant inconscientment per escometre aquest gran projecte. Com va manifestar Manuela B. Mena Marqués<sup>3</sup>, la vil·la de La Californie –on va viure amb Jacqueline entre el 1955 i el 1961– va tenir un gran paper en la gènesi d'aquesta sèrie. La seva arquitectura exuberant va inspirar nombroses pintures en què va estudiar l'espai, buit o atapeït d'objectes, insinuant la presència de l'artista al seu taller amb un cavallet amb la seva tela –en blanc o pintada–, una porta entreoberta, la paleta amb els seus pinzells abandonats sobre una cadira o la presència silenciosa de la model. En aquestes obres, la intensa llum mediterrània es filtra per les finestres i reverbera en els mobles i els objectes, i Picasso reproduïx aquests jocs lumínics per mitjà de formes triangulars



i piramidals de colors intensos que modifiquen l'espai i contribueixen a donar-hi profunditat.

El motiu recurrent de l'interior de La Californie als quadres de Picasso va desaparèixer quasi totalment al juny del 1956, però va tornar amb força a l'agost del 1957, quan l'artista es va tancar al taller de la planta superior per treballar la sèrie.

Establertes les pautes de treball en l'esbós que ara es presenta, Picasso va iniciar el llarg procés d'elaboració de la sèrie. Al mes de desembre, Picasso va deixar de centrar-se exclusivament en *Las Meninas* per començar a pensar i treballar en altres composicions. No es va tractar d'un canvi sobtat; el tema seguia sent el taller, però plasmat en dues línies diferents: en una, a través de la figura de l'artista, que Picasso representa com una silueta davant d'una gran tela mentre contempla els models; en l'altra, per mitjà de l'anàlisi espacial de la llum i les proporcions de l'espai. Aquest treball es va prolongar fins a la primera setmana de gener del 1958 i va acabar amb dos dibuixos<sup>4</sup> en què la figura del pintor se superposa al cavallet fins arribar a confondre-s'hi, en una simbiosi total de l'artista amb la seva obra.

1 Jaime Sabartés, *Las Meninas y la vida*. Barcelona, Polígrafa, 1968, p.7

2 Roland Penrose, *Picasso, His Life and Work*. Nova York, Harper, 1959, p. 371-372 [Ed. En castellà: *Picasso. Vida y obra*. Barcelona, Argos Vergara, 1981, p. 365].

3 Manuela B. Mena Marqués, «El espacio de "Las Meninas" de Velázquez, entre el pasado y lo contemporáneo», *El Museo del Prado y el arte contemporáneo*. Madrid, Galaxia Gutenberg, 2007, p. 111-140.

4 Z XVII, 26 i 27.



#### 4. LLISTA DE LES DARRERES DONACIONS AL MUSEU

- **Donació Catherine Hutin / maig del 2009**  
Esbós per a *Las Meninas*  
Canes, 16 d'agost del 1957 (datat a la part superior dreta)  
Llapis de color sobre paper  
24 x 30,5 cm.
- **Donació Fundació Noguera / 19 de desembre de 2000**  
Facsímil de "*Le Carnet des Carnets*", 1965 (amb dibuix original i dedicatòria autògrafa de Pablo Picasso)  
MPB 113.036
- **Donació Catherine Hutin / octubre del 1991**  
14 fotografies (b/n) realitzades per Jacqueline Roque  
MPB 112.967 a MPB 112.980
- **Donació Montserrat Plà / 29 de novembre 1990**  
*Retrat de Montserrat Plà*  
Signat *Picasso* i datat *18 avril 44*  
Ploma i bolígraf sobre paper  
MPB 112.942
- **Donació Pablo Vilató / 23 d'octubre de 1987**  
*Dona de perfil*  
Signat *Picasso* (posteriorment) i datat *5.1.70 III* a l'angle superior esquerre  
Oli sobre cartró ondulat  
MPB 112.866  
  
*Home assegut*  
Signat *Picasso* (posteriorment) i datat *24.6.69* a l'angle superior dret  
Oli sobre cartró ondulat  
MPB 112.867



- **Donació Jacqueline Roque / 1985**

*Dona amb còfia*, París, 1901 (època blava)

Signat *Picasso* (part superior dreta)

Oli sobre tela

41x33 cm.

MPB 112.750

- **Donació Jacqueline Roque / 1982**

41 peces de ceràmica realitzades entre 1947 y 1965 per Pablo Picasso

MPB 112.428 a 112.468



**Museu Picasso**

Dep. de premsa i comunicació  
Montcada 15 -23  
08003 Barcelona  
Tel. 932 56 30 21 / 26  
museupicasso\_premsa@bcn.cat

[www.museupicasso.bcn.cat](http://www.museupicasso.bcn.cat)